

ETİBANK ŞARK KROMLARI İŞLETMESİNDE NELER OLUYOR

1970'lere kadar Elazığ ili Maden ilçesi Alacakaya bucağında kurulu ETİBANK Şark Kromları İşletmesi Müessesesi Müdürlüğün de herşey ne kadar da iyi gidiyordu! Doğanın bu yöreye bol keseden bahşettiği kromlar, tonlar ve tonlarca, vagonetlere dolup ülkemizin döviz darboğazını aşması için dış ülkelere gönderildiğinde insanın gözleri yaşıyordu (!) Ancak bu yollarda nasıl olmuşsa buralarda türeyen bir takım kendilerine «ilerici» denen insanlar «bu rezerv miktarına göre bu üretim çok - cevheri ucuza kaptırmayalım - ham halde değil işlenmiş halde ihracat yapalım - gerekirse cevherimizi dış ülkelerle olan ilişkilerimizi iyileştirmek için bir siyah olarak kullanalım - tüccarlar ve müteahhitlerden mal ve hizmet satın alırken daha dikkatli ofatım-çalışanların durumu iyileşsin, çalışanlar da yönetime katılsın » demeseler daha iyi olacaktı. Tezgah böyle kurulmuştu. Bu sözler tezgahın dişlilerine çarpınca oradan değişik sesler geliyordu. Bu sıralarda nasıl olduysa oldu. 1960'lardan beri sözü edilen, kurulması yılan hikayesine dönen, krom cevherini yan mamul hale getirecek ferrokrom fabrikasının yapılmasına karar verildi.

Kimi neden olarak rezervin azalıp daha düşük tenörlü cevherin işlenmesi zorunluluğu ve bunun pazarlanmasındaki

güçlükleri, kimisi de döviz darboğazını istihdam sorununu, ülkede ilerici kesimin etkinliğinin artmasını gösterdi. Bazısı da Japon'ların proje ile olan ilgisine dikkati çekti. Gerçekten, hammadde açlığı içinde olan ve 15 - 20 senelik ihtiyacını programlamakta uzmanlaşan Japonlar krom piyasasını alt üst eden Rodezya, Güney Afrika krizini, silahlanma yarışını ve kendilerinin 1975 yılından itibaren giderek ferrokrom ithalatçısı bir ülke durumuna düşeceklerini önceden görebilirler miydi? Herneyse, Japonlar proje hizmetlerini alırlar, kredi musluklarını açarlar ve 1976 yılında gerice bir yöremizde, Şark Kromlarına 30 km. uzakta Caybağı mevkiinde halkın umudu Olan koca fabrika ortaya çıkar.

Ve olaylar zinciri böylece başlar. Bu arada sistemin yadırgadığı şeyler gerçekleşmiş, Şark Kromları İşletmesi nde gangester sendikacılar, kongreyi tüm tertiplere rağmen kaybetmiş ilerici güçler faşist çemberi aralar gibi olmuşlardır. Çemberi kırmak ise üike çapındaki gelişime bağlıydı.

Böyle bir durumda Elazığ Ferrokrom'a işçi alınacak olur. Doğal olanı.vasıfsız işçiliklerde mahalli işgücü kullanmak, uzmanlık isteyen alanlarda ise gerekirse bölge dışından kalifiye işçi getirmektir. Bu şimdye kadar ETİBANK işletmelerinde de gelenek olmuş bir davranıştır. İşletme Müdürü üyemiz Mustafa KÂRACA-OĞLU teklifi kabul eder. Ancak bu sırada devreye Şark Kromlarında denetimi ellerinden kaçırmış ve gözleri dönmüş AP milletvekili Rasim KÜCÜKEL ile ETİBANK Personel Dairesi Başkanı Vasıf ÇUHRUK girer. Bunlar kolkola işletmeyi faşistleştirmek için bir listeyle gelirler. Başarırlar da. Ancak bölgede tepki başlar. Büyüyen tepki perde arkasını, Rasim ÇUHRUK girer. Bunlar kolkola işletmeyi Arada kalan Mustafa KARACAOĞLU şimşekleri üzerine çeker, evi kurşunlanır.

Oyunlarının tuttuğunu gören faşistler azgınlasın Burada oynanan oyun neden

Şark Kromları'nda oynanmasın? Orası bozkurtların yuvalandığı bir otağ olmasın? Üstelik kurulu bir çete de orada hazır beklemektedir. Muhasebeci Ertuğrul BAKİCELİK, leoloji mühendisi Aydın İNCEOĞLU, Maden Mühendisi Mehmet KALDIRIM, Yönetimden düşmüş gangaster sendikacılar Abbas ve Kemal YILDIRIM, ise ilk önce Müessese Müdürü Ali AYKUT'U tesir altına almakla başlarlar. Derken alabildiğine bir partizanlık başlar. İlerici sendika yönetimine taraflar ne kadar işçi varsa uzak ocaklara sürülür, muhaliflere ise anormal İstihsal primleri verilir, her yönden taltif edilir.

Sendikacılar, bir yandan işletmede baskıları göğüslerken, diğer yandan Ankara'ya bir heyet göndererek buradaki ilerici kuruluşlardan destek ararlar. Odamıza başvururlar ve Maden Mühendisleri Sefer ÇİL ve Mehmet KALDIRIM hakkında meslek onurunu ayaklar altına aldıkları için Onur Kuruluna verilmelerini 10 imzalı bir dilekçeyle isterler ve gerekirse 600 imza toplanabileceğini bildirirler. Odamız bu üyelerden bilgi ister ve bu davranış müessese yönetimince ETİBANK bünyesinde Odamız aleyhine bir kampanyaya alet edilir.

Baskılar bununla kalmaz, kendileri gibi düşünmeyen mühendislere de aynen uygulanır. İTÜ 1972 mezunu Maden Y. Mühendisi Ali KARGINER'in başına 1974 KTÜ mezunu jeoloji Mühendisi, Trabzon'da MHP'den rütbe aldığı söylenen Aydın İNCEOĞLU başmühendis olarak getirilir İsmet DÖNMEZ adlı üyemize yıllardır, lojman verilmez, Behçet ASLIM adlı üyemiz Kırka İşletmesi'ne gitmek zorunda bırakılır.

Bu arada teknik işler içler acısıdır. Teknik adamlar daha önemli (!) işler ile uğraştıklarından ilgisiz galeri ve başarılar sürülmekte kağıt üzerinde mükemmel gözükken işler ancak eski stok artıklarını lavvara gönderip, lavvar randımanı düşürülerek başarılabilmektedir. Bağın, Herpete, Marmek ocakları ve stoklar civarda çalışan özel ocak sahipleri tarafından yağma edilmektedir.

Faşistlere sendika yönetimini ele geçirmek için hiç ummadıkları bir fırsat çıkar. Mayıs 1976'da Şark Kromları'na işçi alınacaktır. İşçi atımı için üyemiz Maden Mühendisi Muzaffer FİKİRLİER'e görev verilir. Muzaffer FİKİRLİER daha önceki geleneklere uygun olarak mahalli köylerin her birini tarayarak ve her ailenin ihtiyacını tesbit ederek bir liste hazırlar. Oyun farının bozulmakta olduğunu gören faşistler listeyi iptal ettirirler. Ardından direnen Muzaffer FİKİRLİER'in evine korsun yağdırırlar. Olayı sendikanın tertiplediğini sanan Muzaffer FİKİRLİER apar topar tayinini ister ve Murgul Bakır İşletmesi'ne nakledilir. Bu faşistlerin birinci zaferidir. Etki tepkiyi doğurur, tertiplerin elebaşları Ertuğrul BAKİCELİK ile idare müdür Akgün dövülür. Müessese Müdürü Ali AYKUT mevzuata göre bir daha işe alınmaması gereken 17. maddeden iş akti dana önce feshedilmiş olan eski ganster sendikacı Kemal YILDIRIM ile amcası başçavuşluktan emekli Abbas YILDIRIMA tekrar işe alır. Amaç sürülecek 4000 metre arama galerisi için işe alınacak 300 - 350 kişi ile yeni bir sendika kurmak ve muhalif grubu da bu sendikaya kaydırarak toplu sözleşme yetkisini ilericilerin yönetimindeki sendikadan koparmaktadır. İşçi alımındaki verdiği sözleri tutmayan Ali AYKUT'da dövülüp rapor alınca doğan yönetim boşluğunu doldurmak için Mazıdağ Fosfat Şantiyesi'nde geçici görevli bulunan Şark Kromlarının eski elemanı üyemiz Maden Mühendisi Mustafa KÖSE Nisan 1977'de tam yetki ile geri döner.

Mustafa KÖSE geri döndüğünde şarşıp kalır. Bu işletmede yıllarca çalışmış, tek bir dövülme olayına şahit olmamıştır. Olayların nedenlerine eğilir. Partizanlık uygulamalarını yakalar. Elebaşlarını toplar, bu davranışlarına son vermelerini ister, ilerici sendika genel sekreterinin iş akdinin feshedilmesine karşı çıkar. Faşistler ikinci saldırıya hazırlanmaktadır. Bunun için Muştta KÖSE engeldir. Ankara'ya Genef Müdürlüğe bir heyet

göndermek isterler. Mustafa KÖSE izin vermez, gezi emirlerini imzalamaz, araba vermez, kaçak muamelesi yapar. Ancak faşistler gitmekte kararlıdır. Mustafa KÖSE Etibank Genel Müdürü Orhan SORGUÇ'u arar. Orhan SORGUÇ bunlarla kimsenin konuşmayacağı ve karşılamayacağı konusunda teminat verir.

Maden Müh. Haşim KADIOĞLU

Maden Müh. Sefer ÇİL

Maden Müh. Mehmet KALDIRIM

jeoloji Müh. Ayhan İNCEOÖLU

jeoloji Müh. Öztan ÜSTÜN KAYA

Makina Müh. Abdullah KOYUNCU ve

İşçi Sicil Şefi. Ahmet KARAKAYA'dan ulusan heyet Mustafâ KÖSE'nin tayininden bir hafta sonra Akara'ya gelerek termindlede gangster sendikacı Abbas YILDIRIM tarafından karşılanır ve doğru Etibank İdari Genel Müdür Yardımcısı Fevzi ÇİLİNGİR'in odasına getirilir. Burada Elazığ AP Milletvekili Rasim KÜÇÜKEL ile Etibank Personel Daire Başkanı Vasıf ÇUHRUK'ta vardır. Hep beraber akşam Karadeniz Lokantası'na gidilir ve o akşamki 1560,— TL. fatura ödenmek üzere Şark Kromlarına dekont edilir. Ardından bir telsiz mesajıyla bu heyetin Genel Müdürlükçe görevli kılındığı ve harcırah ve, yol masraflarının ödenmesi bildirilir.

Bu sırada Mustafa KÖSE işletmede bir başka 600 m'lik arama galerisi ihalesi yüzünden müteahhitlerle boğuşmaktadır. Yıllardır işletme İhalelerini parsellemiş olan müteahhitler birbirlerine yakın teklif verirler.

İşi alsalar bile çalışmayı kendileri yapmayacaklar, ihaleye sokulmayna bir diğer şer müteahhite ucuz olarak yaptırcaklardır.

Mustafâ KÖSE bu yeterliğe haiz müteahhitin İhaleye sokulmuş nedenlerini arar. İhale tutarını, pahalı bulunduğunu söyleyerek iptal etirir ve bu müteahhitin katılmasını da sağlayarak yeniden teklif toplanır. Daha önce 2360,— TL./m olan en düşük fiyat yerine bu defa ihale 1760 TL/m ile ihaleye sokulmayan müteahhitte kalır. Düzenlerinin bozuldu-

ğunu gören müteahhitler Mustafa KÖSE'yi yaşatmayacaklarını söylerler.

Bir yandan müteahhitler, diğer yandan Ankara'ya giden heyet derken Mustafa KÖSE yıldırım hızı ile Etibank Yönetim kurulunun kararıyla görevden alınır ve merkeze tayin edilir, ilahlar kurban istemiştir, ancak bununla yetinilmez. Tayinden sonra müteahhitler ve faşistler kolkola davul-zuma çalıp yeni kurbanlar keserler.

İşletmede terör estirilir ve Etibank Maden Aramalar Dairesi'nden geçici görevü Maden Mühendisi Gündüz YEREBASMAZ baskılara dayanamayıp istifa niyetiyle rapor alıp Haziran 1977'de Ankara'ya döner, Elektrik Mühendisi Cuma Murgul Bakış İşletmesine sürülür.

Olaylar devam etmektedir. Müesseyse Müdürü Ali AYKUT kendini bir saldırı psikosuna kaptırıp her yerde üç bekçi ile dolaşmaktadır. Şimdi de bir nakliye ihalesi ortaya çıkmıştır. Şark Kromlart'ndan 30 km Elazığ Ferrokroma ve Maden ilcisine cevher naklettirilecektir. Bir keşif yapılır. Teklifler verilir. Keşif bedelini kimi % 6, kimi % 10-15, kimi % 20 kırmıştır. Hepsi yeterlik belgesi almış olan müteahhitlerden eğilime göre İhalenin en fazla kırana verilmesi gerekirken % 6 kırana verilir. Kıyamet kopar. Durum Bakanlığa akseder. Enerji Bakanı Neşet AKMANDORİ duruma el kor. Ali AYKUT'un görevden alınması için Etibank'a baskı yapar. Ve olayların duracağı yoktur. Yeni gelişmeleri hep birlikte izleyeceğiz.

Evet çıkardığımız fatura şimdilik bu kadar. Ne dersiniz bu faturayı Ödeyebilecekmişiniz.

Siz sayın üyelerimiz Ali AYKUT, Haşim KADIOĞLU, Sefer ÇİL, Mehmet KALDIRIM? Ya siz Devlet olanaklarını faşist tırmanışa peşkeş çeken Sayın Fevzi ÇİLİNGİR, Sayın Vasıf ÇUHRUK size sözüümüz yok Sayın Rasim KÖÇÜKEL, Doğrusu usta bir senarist olduğunuzu İspatladınız?

YÖNETİM KURULU